

Debattartikel införd i Sydsvenskan i juli 2003

Friskolorna behövs för skolan

På ledarplats här i Sydsvenskan kunde man den 15 juli läsa om vikten av att uppvärdera lärarnas status.

Det faktum att vi lärare bara har haft en enda arbetsgivare har inte hjälpt till att göra yrket mer attraktivt. Sedan tio år har även lärarna fått möjlighet att välja en annan arbetsgivare i och med friskolornas intåg i det svenska skolväsendet. Jag är övertygad om att detta i allt högre grad kommer att bidra till att få fler att välja läraryrket och färre att lämna det.

I undersökningar där man har bett lärare på friskolor att jämföra den kommunala arbetsgivaren med sin nuvarande privata, har jämförelsen på det stora hela utfallit till den privata arbetsgivarens fördel. Läraren på friskolan trivs bättre, man känner att man får ett större stöd och att ens ambitioner tas till vara. Många lärare som sökt sig till friskolor berättar om hur underbart det känns att plötsligt hamna i en miljö där det finns likasinnade och där man drar åt samma håll redan från början.

Behöver det då egentligen vara någon skillnad mellan att arbeta i en kommunal eller en fristående skola? Och hur påverkar friskolorna arbetsvillkoren i de kommunala skolorna?

Jag som är verksam i den kommunala skolan och tidigare varit ordförande i Lärarnas Riksförbund är övertygad om att friskolorna även stimulerar den kommunala skolan att bli en bättre arbetsgivare.

När en friskola etableras i närområdet idag, ser lärarna som finns på den kommunala skolan inte längre bara passivt på när intresset växer för friskolan. De sätter sig ner och funderar på hur de ska kunna profilera sig, bli lika attraktiva och ännu bättre. Det viktiga är att det leder till en vitalisering av skolorna och den pedagogiska miljön i de kommuner där friskolor etableras. Jag har själv upplevt denna utvecklande process.

Friskolans kortare beslutsvägar och fokus på den pedagogiska uppgiften borde också kunna stimulera och inspirera de kommunala skolorna till andra arbetssätt. I många kommunala skolor ser jag dessvärre att den politiska och administrativa överbyggnaden på central nivå i leder till negativa konsekvenser ute på skolorna. Den pedagogiska diskussionen i arbetslagen trängs undan av en ständigt pågående diskussion om hur pengarna ska räcka till. Skolledaren förvandlas mot sin vilja till administratör och kamrer i en ekonomisk huggsexa. Istället för att vara en pedagogisk ledare blir man en ofta frånvarande förvaltningschef på väg till ständigt nya sammanträden med PM och budgetuppföljningar.

I själva verket borde den styrning som skollagen och läroplanen ger vara fullt tillräckliga ramar inom vilka pedagogerna också i den kommunala skolan utan lokal politisk klåfingrighet kan ges frihet att förverkliga sina pedagogiska visioner.

Förekomsten av friskolor i en kommun är en viktig förutsättning för vitaliseringen av de kommunala skolorna. De är viktiga inspirationskällor för kommunala skolledare

och lärare. Tillsammans utvecklar friskolor och kommunala skolor den svenska skolan!

Tomas Johansson

Tillträdande chef för Landskrona-Kävlinge-Svalövs gymnasieförbund

Ordförande i Friskolornas riksförbund